

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 050041 10 Rev
Banjaluka, 23.11.2011. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice B.R. iz B.L., ..., koju zastupa punomoćnik M.B., advokat iz B.L., protiv tuženog I.H. iz B.L., ..., radi podjele bračne imovine, vrijednost spora 50.00,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 050041 09 Gz od 14.8.2009. godine, na sjednici održanoj 23.11.2011. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude preinačavaju tako da se usvaja tužbeni zahtjev, te utvrđuje da je tužiteljica po osnovu sticanja u bračnoj zajednici sa tuženim, stekla pravo suvlasništva sa $\frac{1}{2}$ dijela na trosobnom stanu u B.L., ..., sprat III, stan broj 8, korisne površine 88 m², upisan u Knjigu uložениh ugovora Republičke uprave za ... RS – Područna jedinica B.L., list broj: 8329, što je tuženi dužan priznati i trpiti da se ovo pravo tužiteljice upiše u javne knjige, te se obavezuje tuženi da tužiteljici na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 6.180,00 KM u roku od 30 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 050041 06 P od 02.02.2009. godine odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je po osnovu sticanja u bračnoj zajednici stekla pravo suvlasništva, sa $\frac{1}{2}$ dijela, na stanu bliže označenom i identifikovanom u izreci ove presude i da se tuženi obaveže da joj naknadi troškove parničnog postupka.

Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 050041 09 Gz od 14.8.2009. godine žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen njen zahtjev za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu odluku zbog povrede doredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se osporena presuda preinači tako da se udovolji postavljenom tužbenom zahtjevu, te da se obaveže tuženi da joj nadoknadi troškove postupka.

Tuženi nije odgovorio na reviziju.

Revizija je osnovana.

U ovom postupku tužiteljica zahtjeva utvrđenje da je temeljem sticanja u braku sa tuženim postala suvlasnik na trosobnom stanu, bliže opisanom u izreci prvostepene i ove odluke, sa ½ dijela i uknjižbu tog prava u odgovarajućim javnim evidencijama.

Iz nespornih navoda parničnih stranaka, provedenih dokaza i rezultata raspravljanja proizlazi: da su parnične stranke zaključile brak 26.7.1986. godine; da su stekli troje djece; da su se razveli pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci P-I-310/00 od 30.11.2000. godine; da su djeca povjerena majci (tužiteljici) na brigu, vaspitanje i čuvanje, a tuženi obavezan da doprinosi njihovom izdržavanju; da su u stanu koji je predmet ovoga spora živjeli od 1987. godine, kada su u njega uselili; da su ga zajednički koristili i nakon razvoda braka, sve do 2005. godine kada je tužiteljica sa djecom iznajmila stan i sada živi kao podstanar.

Nije sporno da su majci tuženog eksproprisane nekretnine u B.L., rješenjem Opštine B.L. broj 04-473-120/85 od 06.02.1985. godine i da je po osnovu te eksproprijacije, uz saglasnost vlasnika eksproprisanih nekretnina (majke Paše) tuženom dodijeljen na korištenje predmetni stan kao rješenje njegovog stambenog pitanja, jer je do eksproprijacije zajedno sa majkom živio u kući koja je bila predmet eksproprijacije.

Tužiteljica je prijedlogom od 11.3.2002. godine pokrenula postupak za određivanje nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu i taj postupak nije okončan.

Tuženi je u međuvremenu otkupio predmetni stan u postupku privatizacije državnih stanova, te je na osnovu rješenja Republičke uprave za ... od 26.01.2006. godine upisan u Knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list broj 8329, kao vlasnik predmetnog stana.

Na naprijed navedenim činjeničnim utvrđenjima prvostepeni sud je zasnovao zaključak da sporni stan ne predstavlja zajedničku imovinu parničnih stranaka, nego posebnu imovinu tuženog, budući da ga je stekao po osnovu provedene eksproprijacije na imovini njegove majke, a nakon toga otkupio i temeljem toga ishodio upis prava vlasništva u svoju korist sa 1/1, u odgovarajućim javnim evidencijama.

Činjenična utvrđenja prvostepenog suda prihvata i drugostepeni sud, te odbija žalbu tužiteljice i potvrđuje prvostepenu presudu uz obrazloženje da je tuženom stan dodjeljen po osnovu eksproprijacije kuće njegove majke, te da je stan dobio na korištenje prije zaključenja braka, pa kako tužiteljica, u skladu sa odredbom člana 7. stav 1. i člana 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku, nije pružila sudu niti jedan pravno relevantan dokaz da je stan poklonjen njoj i tuženom od vlasnika eksproprisanih nekretnina (majke tuženog), da je pravilan zaključak prvostepenog suda da taj stan predstavlja posebnu imovinu tuženog stečenu prije zaključenja braka.

Osnovan je prigovor revidenta da su nižestepene presude donesene uz pogrešnu primjenu materijalnog prava, odnosno da pri njihovom donošenju nižestepeni sudovi nisu imali u vidu odredbe Zakona o stambenim odnosima – prečišćeni tekst ("Službeni list SR BiH", 14/84, 12/87 i 36/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 19/93, 12/99 i 31/99 - u daljem tekstu: ZSO), koje propisuju način sticanja stanarskog prava, kao ni odredbe Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list SR BiH" br. 19/77, 18/86, 9/87, 12/87 i 38/89 - u daljem tekstu: ZE) koji je bio na snazi u vrijeme eksproprijacije nekretnina od majke tuženog, a koje regulišu način i određivanje visine naknade za eksproprisane nekretnine.

Odredbom člana 30. stav 5. ZE bilo je propisano da ako se ekspropriše stambena zgrada ili stan kao poseban dio zgrade, korisniku eksproprijacije ne mogu se predati u posjed ekspropriisane nekretnine prije nego što korisnik eksproprijacije nosiocima stanarskog prava ne obezbijedi korištenje drugog odgovarajućeg stana, ukoliko se stranke nisu drugačije sporazumjele. Obezbjedenje drugog odgovarajućeg stana, prema odredbi člana 50. istog zakona, bilo je od uticaja samo na određivanje visine naknade za ekspropriisane nekretnine (prema praksi sudova i upravnih organa, visina naknade u ovakvom slučaju umanjivala se za 10% - 20%).

Slijedom citiranih zakonskih odredbi Samoupravna interesna zajednica za prostorno uređenje i komunalne djelatnosti B.L. je tuženom, koji je svoje stambene potrebe zadovoljavao korištenjem ekspropriisanih nekretnina njegove majke, rješenjem br. 05-2103/86 od 07.4.1986. godine, dodjela predmetni društveni (kasnije državni) stan – ne u vlasništvo – nego na trajno i nesmetano korištenje. Na osnovu tog rješenja tuženi je sa nadležnim organom zaključio ugovor o korištenju stana.

Prema tome, shodno izloženom, tuženi (a ni njegova majka kao vlasnik ekspropriisanih nekretnina) nije na predmetnom stanu stekao pravo vlasništva, nego samo pravo korištenja, odnosno svojstvo nosioca stanarskog prava iz člana 2. stav 2. ZSO. Stanarsko pravo se nije moglo prometovati (član 11. stav 3. ZSO). Zato majka tuženog, suprotno rezonovanju drugostepenog suda, nije ni mogla isti pokloniti parničnim strankama, pa se odbijanje tužbenog zahtjeva nije moglo temeljiti na činjenici da taj poklon nije učinjen. Zaključak da tuženi predmetni stan (naprijed spomenutim rješenjem o dodjeli stana na trajno i nesmetano korištenje) nije dobio u vlasništvo, te da stoga nije mogao predstavljati njegovu posebnu imovinu, jasno proizlazi i iz činjenice da je kasnije taj stan otkupio od davaoca stana na korištenje, u postupku privatizacije državnih stanova i tek tada je u odgovarajućim javnim evidencijama upisan kao vlasnik.

Tužiteljica i tuženi su u predmetni stan zajedno uselili 1987. godine kada su već bili u braku i kada je bilo rođeno prvo dijete. Kako je to useljenje izvršeno na osnovu valjanog ugovora o korištenju stana zaključenog na osnovu odgovarajućeg akta (rješenja o dodjeli stana na korištenje tuženom) koji je predstavljao punovažan osnov za useljenje u stan, oboje su stekli stanarsko pravo na istom u smislu odredbe člana 11. stav 1. i 2. u vezi sa članom 19. stav 2. ZSO.

Stanarsko pravo obuhvata sui generis vlasničke interese koji predstavljaju ekonomsku vrijednost, slijedom čega se ima smatrati da su oba bračna supružnika, dodjelom predmetnog stana na korištenje, useljenjem i dugogodišnjim stanovanjem stekla jednako imovinsko pravo na tom stanu i da on predstavlja njihov dom. Takav status imaju u skladu sa spomenutom odredbom člana 19. stav 2. ZSO koja propisuje: „Ako je ugovor o korištenju stana zaključio jedan od bračnih drugova koji živi u zajedničkom domaćinstvu, nosiocem stanarskog prava smatra se i drugi bračni drug“. Ova odredba jasno ukazuje da oba bračna druga imaju pravo na stan i da se on može smatrati njihovom zajedničkom imovinom u smislu odredbe člana 270. stav 5. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02 i 41/08 – u daljem tekstu: PZ).

Prema odredbi člana 272. stav 1. PZ, svakom od bračnih supružnika pripada po ½ zajedničke imovine, kakvo utvrđenje traži tužiteljica, s tim što svako od njih može zahtjevati da mu sud odredi veći dio od pripadajuće polovine, ako dokaže da je njegov

doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno veći od doprinosa drugog bračnog supružnika (član 273. istog zakona).

Kako su na predmetnom društvenom (kasnije državnom) stanu parnične stranke, shodno naprijed izloženom, bili ravnopravni sunosioci stanarskog prava u konkretnom slučaju se ne postavlja ni pitanje njihovog doprinosa u sticanju istog, nego se ima smatrati da se radi o zajedničkoj imovini koja pripada svakom od supružnika sa po ½ dijela.

Pravo vlasništva na stanu u državnoj svojini stiće se otkupom koji regulišu odredbe Zakona o privatizaciji državnih stanova – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 72/07 i 59/08 – u daljem tekstu: ZPDS). Otkupiti se može stan u državnoj svojini na kojem postoji stanarsko pravo (član 9. stav 1. ZPDS). Pravo na otkup stana ima nosilac stanarskog prava, a ako stanarsko pravo imaju bračni drugovi, pravo na otkup stana imaju zajednički, a jedan može otkupiti samo uz saglasnost drugog (član 10. stav 1. i stav 2. istog zakona). Nosiocem stanarskog prava, u smislu odredbe člana 5. stav 1. ZPDS smatra se lice koje je to pravo steklo prema odredbama Zakona o stambenim odnosima.

Kod činjenice da su parnične stranke, shodno citiranim odredbama ZSO, bile sunosioci stanarskog prava na predmetnom stanu, imajući u vidu i naprijed citirane odredbe ZPDS, te odredbu člana 272. stav 1. PZ koja podrazumjeva da zajedničku imovinu bračnih supružnika (sa udjelima od po ½) predstavlja i imovina koja je u odgovarajućim evidencijama upisana samo na imenu jednog bračnog supružnika, proizlazi da okolnost – da je tuženi nakon razvoda braka otkupio predmetni stan i ishodio upis prava vlasništva u svoju korist – nije smetnja da se udovolji zahtjevu tužiteljice kao drugog bračnog supružnika. Ovo naročito kod činjenice da je tužiteljica, štiteći svoja prava na spornom stanu, još prije njegovog otkupa, u smislu odredbe člana 20. ZSO, pokrenula vanparnični postupak radi određivanja koji će od bračnih supružnika ostati nosilac stanarskog prava na istom.

Iz naprijed izloženog proizlazi da su nižestepeni sudovi u rješavanju ove pravne stvari na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenili materijalno pravo, slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP) odlučeno kao u izreci.

Kada sud preinači odluku protiv koje je podniet pravni lijek, saglasno odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom (član 396. stav 3. ZPP). Pri odlučivanju koji će se troškovi nadoknaditi stranci sud će uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice i koji su stvarno učinjeni (član 387. stav 1. ZPP).

Kada se sve ovo ima u vidu, polazeći od vrijednosti spora od 50.000,00 KM, koja je osnov za određivanje visine troškova zastupanja, uz primjenu Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 68/05 - Tarifa), kod činjenice da je tužiteljicu zastupao advokat i da je troškovnik sastavio saglasno odredbama Tarife, te da su sve preduzete radnje od strane punomoćnika (uključujući i sastav žalbe i revizije), za koje se traži naknada, bile nužne za vođenje ovoga postupka, tužiteljici je na ime naknade troškova postupka, budući da je uspjela u sporu, temeljem odredbe člana 386. stav 1. ZPP, dosuđen iznos kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podraščić